

KODEKS POSTĘPOWANIA ZATWIERDZONY PRZEZ GRUPĘ KOORDYNATORÓW DS. DYREKTYWY 2005/36/WE W SPRAWIE UZNAWANIA KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH ¹

KRAJOWE PRAKTYKI ADMINISTRACYJNE OBJĘTE DYREKTYWĄ 2005/36/WE

Zastrzeżenie: Niniejszy kodeks nie jest dokumentem prawnie wiążącym. Został jednak sporządzony na podstawie dyrektywy 2005/36/WE oraz Traktatu WE, interpretowanych zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości WE. Skargi dotyczące nieprzestrzegania tego kodeksu przez właściwe organy będą zatem badane w świetle wymienionych podstaw prawnych

---

¹ Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej – L 255 z 30.9.2005.

I. INFORMACJE

	<p>1. Informacje, które punkt kontaktowy w państwie członkowskim pochodzenia ma przekazać wyjeżdżającemu migrantowi</p>
<p>A. NAJLEPSZA PRAKTYKA</p>	<p><u>Migrant otrzymuje informacje lub dokumenty wymienione w pkt B oraz:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> (a) adres (e-mail, strona internetowa itd.), pod którym można znaleźć krajowy przewodnik do dyrektywy ustanowionej przez przyjmujące państwo członkowskie oraz przez inne państwa członkowskie²; na życzenie należy wydać wersję w formie wydruku; (b) adres strony internetowej EURES³ oraz doradców EURES, którzy mogą udzielić dokładniejszych informacji w przyjmującym państwie członkowskim (na przykład na temat dostępnych miejsc pracy lub ubezpieczenia społecznego); (c) (dane kontaktowe odpowiedniego pojedynczego punktu kontaktowego w celu dopełnienia procedur po wdrożeniu dyrektywy dotyczącej usług)⁴; (d) na życzenie należy poinformować migranta, czy zawód, który chciałby/chciałaby wykonywać w przyjmującym państwie członkowskim jest w tym państwie regulowany; w przypadku zawodu objętego rozdziałem I tytułu III, dyrektywy, migrantowi podaje się poziom, na którym sklasyfikowano kwalifikacje w przyjmującym państwie członkowskim na podstawie art. 11 dyrektywy; (e) migranta, który chce świadczyć usługę w innym państwie członkowskim należy poinformować na jego życzenie, czy wymaga się składania oświadczenia, wydając mu także wykaz zawodów objętych kontrolą kwalifikacji lub podając adres, pod którym taki wykaz jest dostępny; (f) informacje dotyczące sposobu uzyskania wykazu tłumaczy przysięgłych w państwie członkowskim pochodzenia, jeżeli taki wykaz istnieje i w stosownych przypadkach (zob. pkt 6).
<p>B. PRAKTYKA DOPUSZCZALNA</p>	<p><u>Migrant otrzymuje poniższe informacje lub dokumenty:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> (a) nazwa, adres, numer telefonu, numer faksu, adres e-mail i adres strony internetowej (jeżeli istnieje) punktu kontaktowego w przyjmującym państwie członkowskim; (b) adres strony internetowej DG ds. Rynku Wewnętrznego i Usług w Komisji Europejskiej⁵ wraz z informacją, że na stronie tej można znaleźć następujące

² Dostępne przewodniki dla Włoch i Szwecji.

³ <http://ec.europa.eu/eures/home.jsp?lang=pl>

⁴ Po utworzeniu pojedynczego punktu kontaktowego w państwie członkowskim.

	<p>dokumenty: dyrektywę 2005/36/WE, przewodnik użytkownika, kodeks postępowania, bazę danych z zawodami regulowanymi⁶; na życzenie udostępnia się papierową wersję dyrektywy, przewodnika użytkownika oraz kodeksu postępowania; na życzenie udostępnia się papierową wersję właściwego wyciągu z bazy danych z zawodami regulowanymi;</p> <p>(c) podanie migrantowi poziomu, na którym sklasyfikowano jego kwalifikacje na podstawie art. 11 dyrektywy;</p> <p>(d) nazwa, adres, numer telefonu, numer faksu, adres e-mail i strona internetowa właściwych organów krajowych, które wydają świadectwa przewidziane w dyrektywie, zwłaszcza świadectwa dotyczące kwalifikacji podlegających automatycznemu uznaniu na podstawie przepisów rozdziału III tytułu III oraz świadectwa potwierdzające spełnienie minimalnych wymogów w zakresie kształcenia, czyli tzw. „świadectwa zgodności” (załącznik VII pkt 2), świadectwa potwierdzające, że kształcenie jest regulowane, poświadczenie zawodowego doświadczenia w przypadku zawodów, o którym mowa w rozdziale II tytułu III, poświadczenie doświadczenia zawodowego (art. 3 ust. 3 i załącznik VII pkt 1 lit. c), dokumenty (jeżeli dotyczy) potwierdzające nieskazitelny charakter i reputację, dokumenty potwierdzające, że wobec wnioskodawcy nie ogłoszono upadłości, nie zawieszono ani nie zakazano mu prawa wykonywania zawodu z powodu poważnego wykroczenia zawodowego lub przestępstwa (załącznik VII pkt 1 lit. d)) oraz zaświadczenie o niekaralności (art. 7 lit. e)); w razie wymogu poświadczenia niektórych dokumentów (zob. pkt 5 kodeksu), migranta należy koniecznie poinformować, w jaki sposób może dokonać poświadczenia tych dokumentów (formalności, których należy dopełnić oraz organ wystawiający poświadczenie);</p> <p>(e) punkt kontaktowy przyjmującego państwa członkowskiego na życzenie migranta udziela mu dodatkowych informacji w razie pojawienia się problemów w trakcie procedury uznawania (zob. pkt 9,10, 11,12,14 kodeksu postępowania); poinformuje również migranta o możliwości skontaktowania się z punktem kontaktowym przyjmującego państwa członkowskiego w razie pojawienia się problemów w trakcie procedury uznawania oraz o tym, że w takiej sytuacji udzielone mu zostaną dodatkowe informacje i pomoc (zob. pkt 9,10, 11,12,14 kodeksu postępowania).</p>
C. PRAKTYKA NIEDOPUSZCZALNA	(a) <u>Migrant otrzymuje mniej informacji niż wymieniono w pkt B.</u>
	2. Informacje, które punkt kontaktowy w przyjmującym państwie członkowskim ma przekazać przyjeżdżającemu migrantowi
A. NAJLEPSZA PRAKTYKA	<p><u>Migrant otrzymuje informacje lub dokumenty wymienione w pkt B oraz:</u></p> <p>(a) adres, pod którym można znaleźć krajowy przewodnik do dyrektywy ustanowiony przez dane państwo członkowskie (adres e-mail, strona internetowa itd.); na życzenie należy wydać wersję papierową;</p> <p>(b) adres strony internetowej EURES⁷ oraz doradców EURES, którzy mogą udzielić dokładniejszych informacji (na przykład na temat dostępnych miejsc pracy lub ubezpieczenia społecznego).</p>
B.	<u>Migrant otrzymuje poniższe informacje lub dokumenty:</u>

⁵ http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/index_en.htm

⁶ http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/regprof/index.cfm?lang=en

⁷ <http://ec.europa.eu/eures/home.jsp?lang=pl>

<p>PRAKTYKA DOPUSZCZALNA</p>	<ul style="list-style-type: none"> (a) punkt kontaktowy w przyjmującym państwie członkowskim skieruje migranta do właściwego organu, do którego migrant powinien przesłać swój wniosek (lub do odpowiedniego pojedynczego punktu kontaktowego, jeżeli wdrożona została dyrektywa dotycząca usług)⁸; (b) na życzenie należy poinformować migranta, czy zawód, który chciałby/chciałaby wykonywać w przyjmującym państwie członkowskim jest w tym państwie regulowany; w przypadku zawodów objętych rozdziałem I tytułu III, dyrektywy, migrantowi podaje się poziom, na którym sklasyfikowano kwalifikacje w przyjmującym państwie członkowskim na podstawie art. 11 dyrektywy; (c) jeżeli migrant nie skontaktował się z punktem kontaktowym w rodzimym państwie członkowskim i w związku z tym nie otrzymał informacji o stronie internetowej DG ds. Rynku Wewnętrznego i Usług w Komisji Europejskiej, należy podać mu adres tej strony wraz z informacją, że na stronie tej można znaleźć następujące dokumenty: dyrektywę 2005/36/WE, przewodnik użytkownika, kodeks postępowania, bazę danych z zawodami regulowanymi; na życzenie udostępnia się papierową wersję dyrektywy, przewodnika użytkownika oraz kodeksu postępowania; na życzenie udostępnia się papierową wersję właściwego wyciągu z bazy danych z zawodami regulowanymi; (d) na życzenie należy podać nazwę, adres, numer telefonu, numer faksu, adres e-mail oraz adres strony internetowej (jeżeli istnieje) punktu kontaktowego w rodzimym państwie członkowskim (na przykład w celu umożliwienia migrantom uzyskania informacji o miejscu, w którym mogą otrzymać poświadczenia z rodzimego państwa członkowskiego (zob. pkt 1.B lit. d)); (e) na życzenie migranta należy podać mu adres strony internetowej, na której można znaleźć właściwe przepisy prawne transponujące dyrektywę dotyczące zawodu, który migrant chce wykonywać lub należy przekazać mu takie przepisy w formie elektronicznej; na życzenie należy wydać wersję na papierze; (f) informacje o przepisach regulujących wykonywanie zawodu (np. rejestracja w organie zawodowym, prawa i obowiązki związane z danym zawodem, ustawiczny rozwój zawodowy, przepisy regulujące członkostwo, prawodawstwo socjalne, zasady etyki itd.) oraz, w stosownych przypadkach, informacje o związkach i organizacjach zawodowych; informacji tych można udzielić na przykład przez wskazanie adresu strony internetowej dotyczącej konkretnych kwestii lub w formie elektronicznej; (g) migrantów chcących świadczyć usługi należy koniecznie poinformować, czy wymaga się składania oświadczenia, oraz czy zawód, który zamierzają wykonywać podlega sprawdzeniu kwalifikacji; (h) w przypadku, gdy dyrektywa 2005/36/WE nie obejmuje sytuacji migranta (np. wniosek o uznanie wykształcenia), należy udzielić mu wystarczających informacji, które umożliwią mu skierowanie wniosku do departamentu odpowiedzialnego za takie sprawy; (i) poinformowanie migranta o możliwości skontaktowania się z punktem kontaktowym przyjmującego państwa członkowskiego w razie pojawienia się problemów w trakcie procedury uznawania oraz o tym, że w takiej sytuacji udzielone mu zostaną dodatkowe informacje i pomoc.
<p>C. PRAKTYKA NIEDOPUSZCZALNA</p>	<p>(a) <u>Migrant otrzymuje mniej informacji niż wymieniono w pkt B.</u></p>

⁸ Zob. przypis 4.

II. DOKUMENTY

	<p>3. Dokumenty, o których dostarczenie do właściwego organu w przyjmującym państwie członkowskim można poprosić migranta zamierzającego podjąć w tym państwie działalność zawodową</p>
<p>A. NAJLEPSZA PRAKTYKA</p>	<p>(a) W przypadku wniosku objętego przepisami art. 12 dyrektywy, właściwy organ w rodzimym państwie członkowskim dostarcza właściwemu organowi w przyjmującym państwie członkowskim informacje umożliwiające wyjaśnienie statusu odpowiednich kwalifikacji na równoważnym poziomie, najlepiej w formie dokumentu zamieszczonego w załączniku A do niniejszego kodeksu.</p> <p>(b) (W odniesieniu do zawodów objętych rozdziałem I tytułu III w przypadku, gdy migranci nie mogą udzielić niezbędnych informacji, właściwy organ przyjmującego państwa członkowskiego powinien znaleźć informacje o wykształceniu migranta za pomocą systemu wymiany informacji na rynku wewnętrznym (IMI)⁹ w celu zadania właściwych pytań).</p> <p>(c) (Jeżeli właściwy organ przyjmującego państwa członkowskiego ma wątpliwości lub pytania dotyczące dostarczonych przez migranta dokumentów wymienionych w pkt B, podnosi daną kwestię za pomocą IMI.)¹⁰.</p>
<p>B. PRAKTYKA DOPUSZCZALNA</p>	<p>Migranta można poprosić, aby dostarczył:</p> <p>(a) dokument potwierdzający obywatelstwo, na przykład kopię dowodu osobistego lub paszportu;</p> <p>(b) kopię poświadczenia kwalifikacji zawodowych lub dowód potwierdzający posiadanie kwalifikacji, dający dostęp do zawodu, jak określono w art. 3 ust. 1 lit. b), 3 ust. 1 lit. c) oraz 11 dyrektywy;</p> <p>(c) informacje dotyczące charakteru kwalifikacji, o których mowa w art. 12 dyrektywy, jak określono w standardowym formularzu (dokument zamieszczony w załączniku A do niniejszego kodeksu), jeżeli migrant otrzymał taki formularz od państwa członkowskiego pochodzenia lub w jakikolwiek inny sposób;</p> <p>(d) właściwy organ przyjmującego państwa członkowskiego może doradzić migrantom, by dostarczyli informacje na temat ustawicznego rozwoju zawodowego, seminariów i wszelkich innych form kształcenia w uzupełnieniu do wykształcenia zawodowego, ponieważ dodatkowe szkolenia mogą kompensować zasadnicze różnice między kwalifikacjami, umożliwiając migrantom uniknięcie środka wyrównawczego;</p> <p>(e) dowód potwierdzający doświadczenie zawodowe wnioskodawcy: w przypadku, gdy takie doświadczenie zawodowe stanowi wstępny warunek do zastosowania dyrektywy 2005/36/WE (tj. w przypadku, gdy ani zawód ani wykształcenie nie są regulowane w kraju pochodzenia, ale zawód jest regulowany w kraju przyjmującym) oraz w przypadku, gdy udzielenie takich informacji leży w interesie migranta, ponieważ umożliwia mu uniknąć, w całości lub częściowo, zdawania testu umiejętności lub odbycia stażu adaptacyjnego; należy uwzględnić wszelkie dowody, w związku z czym migrant nie musi przedkładać świadectwa dostarczonego przez właściwy organ;</p>

⁹ Jeżeli funkcje IMI obejmują dany zawód.

¹⁰ Zob. przypis 9.

	<p>przyjmujące państwo członkowskie musi przyjąć na przykład dowody wpłat na konto lub poświadczenia od pracodawców; zasadnicze znaczenie ma jednak, by wszelkie dowody wyraźnie identyfikowały działalność zawodową migranta;</p> <p>w poniższych przypadkach może być jednak wymagane zaświadczenie wydane przez właściwy organ w rodzimym państwie członkowskim:</p> <ul style="list-style-type: none"> - na potrzeby automatycznego uznania kwalifikacji zawodowych na podstawie zawodowego doświadczenia, zgodnie z art. 16–19, zob. załącznik VII pkt 1 lit. c) do dyrektywy; - w celu potwierdzenia trzyletniego doświadczenia zawodowego posiadaczy kwalifikacji nabytych w kraju trzecim, zgodnie z art. 3 ust. 3 dyrektywy; - w przypadku zawodów sektorowych, na potrzeby automatycznego uznania, na przykład na podstawie przepisów dyrektywy 2005/36/WE dotyczących praw ogólnych lub specjalnych praw nabytych (zob. art. 23 ust. 1 do 5, art. 27 ust. 1 w odniesieniu do lekarzy specjalistów, art. 33 i 33 lit. a) w odniesieniu do pielęgniarek, art. 37 w odniesieniu do lekarzy dentyistów, art. 39 w odniesieniu do lekarzy weterynarii, art. 43 i 43 lit. a) w odniesieniu do położnych, art. 49 ust. 2 w odniesieniu do architektów), jak również w przypadku położnych i farmaceutów, w celu skorzystania z automatycznego uznania kwalifikacji w określonych okolicznościach (zob. art. 41 i 45 ust. 3); <p>(f) dokumenty potwierdzające nieskazitelny charakter i reputację migranta lub dokumenty potwierdzające, że wobec migranta nie ogłoszono upadłości, nie zawieszono ani nie zakazano mu prawa wykonywania zawodu z powodu poważnego wykroczenia zawodowego lub przestępstwa, albo przysięga lub ślubowanie (jeżeli wymóg taki ma zastosowanie również wobec obywateli danego państwa), zgodnie z załącznikiem VII pkt 1 lit. d) dyrektywy;</p> <p>(g) świadectwo zdrowia fizycznego lub psychicznego (jeżeli wymóg taki ma zastosowanie również wobec obywateli danego państwa) (załącznik VII pkt 1 lit. e) do dyrektywy) wydane przez właściwy organ, którym może być prywatny lekarz medycyny (medycyny ogólnej lub specjalista, zależnie od wymaganego świadectwa);</p> <p>(h) dowód potwierdzający sytuację finansową wnioskodawcy oraz dowód objęcia ubezpieczeniem (jeżeli wymóg taki ma zastosowanie również wobec obywateli danego państwa) (zob. szczegółowe informacje w pkt 1 lit. f) załącznika VII do dyrektywy);</p> <p>(i) w przypadku kwalifikacji objętych automatycznym uznaniem na podstawie rozdziału III tytułu III i które spełniają minimalne wymogi w zakresie kształcenia, tak zwane świadectwo zgodności, stosownie do załącznika VII pkt 2;</p> <p>(j) w przypadku kwalifikacji objętych automatycznym uznaniem na podstawie rozdziału III tytułu III i które spełniają minimalne wymogi w zakresie kształcenia, ale których nazwa nie odpowiada tytułom wymienionym w odpowiednim załączniku do dyrektywy, zaświadczenie o „zmianie nazwy”, zgodnie z art. 23 ust. 6;</p> <p>(k) w przypadku zawodów objętych przepisami rozdziału I tytułu III, właściwy organ przyjmującego państwa członkowskiego może zwrócić się do migrantów o udzielenie informacji dotyczących odbytego przez nich kształcenia, jeżeli informacje takie są konieczne do ustalenia, czy występują zasadnicze różnice, zgodnie z art. 14 dyrektywy (zob. załącznik VII pkt 1 lit. b)); w wyniku tego, właściwy organ przyjmującego państwa członkowskiego może w razie konieczności poprosić o informacje dotyczące łącznego czasu trwania studiów, przedmiotów objętych nauką na studiach oraz liczby godzin tych przedmiotów, a w stosownych przypadkach również informacje dotyczące proporcji między częścią teoretyczną a praktyczną; jeżeli wnioskodawca nie może udzielić tych informacji, właściwe organy przyjmującego państwa członkowskiego powinny zwrócić się o ich udzielenie do punktu kontaktowego lub innego właściwego organu w rodzimym państwie członkowskim wnioskodawcy; w każdym przypadku, jeżeli niemożliwe jest uzyskanie informacji o kształceniu, właściwy organ podejmie decyzję na podstawie dostępnych informacji;</p> <p>(l) jeżeli właściwy organ przyjmującego państwa członkowskiego ma wątpliwości lub pytania dotyczące dostarczonych przez migranta dokumentów wymienionych w pkt B, zobowiązany jest podnieść daną kwestię ze swoim odpowiednikiem w rodzimym państwie członkowskim wnioskodawcy w ramach współpracy administracyjnej.</p>
<p>C. PRAKTYKA</p>	<p>(a) Od migranta nie można wymagać, by dostarczył więcej informacji na temat kształcenia niż wymieniono w pkt. B lit. k) w przypadku, gdy sprawa dotyczy</p>

NIEDOPUSZCZALNA	<p>uznania kwalifikacji zawodowych, a nie wykształcenia. Uznania nie można odmówić wyłącznie z powodu niemożliwości udzielenia przez migranta informacji o kształceniu w państwie członkowskim, w którym nabył kwalifikacje, jak również powód ten nie może skutkować zbyt długim opóźnieniem procedury. W takiej sytuacji właściwy organ ma obowiązek dążyć do uzyskania tych informacji w ramach współpracy administracyjnej (zob. lit. k) w pkt. dotyczącym praktyki dopuszczalnej).</p> <p>(b) Od migranta nie można wymagać, by dostarczył więcej dokumentów (np. oświadczenie o obywatelstwie ze swojego konsulatu) lub informacji niż te wymienione w pkt B lub w obowiązkowym formularzu.</p>
	<p>4. Dokumenty, o których dostarczenie do właściwego organu w przyjmującym państwie członkowskim można poprosić migranta zamierzającego świadczyć usługi o charakterze tymczasowym</p>
A. NAJLEPSZA PRAKTYKA	<p>(a) (Jeżeli właściwy organ przyjmującego państwa członkowskiego ma wątpliwości lub pytania dotyczące dostarczonych przez migranta dokumentów wymienionych w pkt B, podnosi daną kwestię za pomocą IMI.)¹¹</p>
B. PRAKTYKA DOPUSZCZALNA	<p>(a) Oświadczenie (art. 7 ust. 1 dyrektywy), opatrzone datą i podpisane, ze wskazaniem zamiaru świadczenia usług na terytorium przyjmującego państwa członkowskiego, z danymi migranta (tożsamość, adres, zawód, państwo członkowskie, w którym migrant prowadzi działalność), z podaniem zawodu, który migrant chce wykonywać w przyjmującym państwie członkowskim oraz nazwy zakładu ubezpieczeń, jeżeli dotyczy, jak również numeru umowy lub innych środków zbiorowej ochrony w odniesieniu do odpowiedzialności zawodowej.</p> <p>(b) Dokument potwierdzający obywatelstwo (art. 7 ust. 2 lit. a) dyrektywy), na przykład kopia dowodu osobistego lub paszportu.</p> <p>(c) Dokumenty potwierdzające prowadzenie działalności zgodnie z prawem (art. 7 ust. 2 lit. b) dyrektywy); zob. wykaz dokumentów, które mogą być dostarczane przez państwa członkowskie, zamieszczony w załączniku B¹² kodeksu; w każdym razie bardzo ważne jest, aby dokument wyraźnie wskazywał działalność zawodową prowadzoną przez migranta.</p> <p>(d) Jeżeli dokument, o którym mowa w pkt. B lit. c) nie zawiera stwierdzenia, że migrant nie podlega zakazowi wykonywania zawodu w chwili składania poświadczenia prowadzenia działalności zgodnie z prawem (art. 7 ust. 2 lit. b)), można w tym celu przedłożyć inny dokument (np. wyciąg z rejestru karnego, dokument wydany przez organ zawodowy).</p> <p>(e) Kopia dokumentu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe (art. 7 ust. 2 lit. c) dyrektywy) będące, jak określono w art. 3 ust. 1 lit. b) dyrektywy, kwalifikacjami potwierdzonymi dokumentem potwierdzającym posiadanie kwalifikacji, poświadczeniem kompetencji lub doświadczenia zawodowego.</p> <p>(f) Dowód potwierdzający przynajmniej dwuletnie doświadczenie zawodowe w przypadku nieregulowanego zawodu i kształcenia (art. 7 ust. 2 lit. d) dyrektywy). Należy przyjąć wszelkie dowody, w związku z czym migrant nie musi przedkładać świadectwa dostarczonego przez właściwy organ; przyjmujące państwo członkowskie musi przyjąć na przykład dowody wpłat na konto lub poświadczenia od pracodawców pod warunkiem, że dowody te wyraźnie wymieniają działalność zawodową migranta. Jeżeli dokument, o którym mowa w pkt. B lit. c) zawiera także poświadczenie, że migrant posiada dwuletnie doświadczenie zawodowe w państwie członkowskim, w którym prowadzi działalność, nie można wymagać przedstawiania innego dokumentu.</p>

¹¹ Zob. przypis 9.

¹² Załącznik B jest jeszcze niedostępny.

	<p>(g) Dowód potwierdzający brak wyroku skazującego w przypadku zawodów w sektorze bezpieczeństwa (np. wyciąg z rejestru karnego).</p> <p>(h) W przypadku zawodów niepodlegających automatycznemu uznaniu, oraz w przypadku których uzasadniona byłaby kontrola kwalifikacji na podstawie art. 7 ust. 4 dyrektywy, właściwy organ przyjmującego państwa członkowskiego, aby przyspieszyć procedurę może, w stosownych przypadkach, zalecić migrantom przedstawienie informacji o odbytym kształceniu niezwłocznie po otrzymaniu oświadczenia (zob pkt 8.B lit. b)). Jeżeli migrant nie dostarczy takich informacji w terminie jednego miesiąca od otrzymania oświadczenia, właściwy organ przyjmującego państwa członkowskiego musi zwrócić się do punktu kontaktowego, właściwego organu rodzimego państwa członkowskiego lub innego kompetentnego organu w rodzimym państwie członkowskim w celu uzyskania takich informacji. Jeżeli właściwy organ przyjmującego państwa członkowskiego nie zaleci migrantom przedstawienia informacji o odbytym kształceniu niezwłocznie po otrzymaniu oświadczenia, właściwy organ jest zobowiązany w terminie jednego miesiąca od otrzymania oświadczenia zgromadzić informacje o odbytym przez migranta kształceniu, jeżeli zachodzi taka potrzeba, zwracając się do punktu kontaktowego, właściwego organu rodzimego państwa członkowskiego lub innego kompetentnego organu w rodzimym państwie członkowskim. Jeżeli mimo podjętych wysiłków właściwy organ nie może uzyskać tych informacji w ciągu miesiąca, właściwy organ może zwrócić się o udzielenie takich informacji do migranta. Właściwy organ musi skontaktować się z migrantem jak tylko upewni się, że nie jest w stanie uzyskać żadnych informacji o kształceniu. Jeżeli informacje są niedostępne, właściwy organ podejmuje decyzję na podstawie dokumentów i innych informacji, którymi dysponuje. Mając na uwadze, że informacje o kształceniu są konieczne wyłącznie w celu określenia zasadniczych różnic między kształceniem, które mogą być szkodliwe dla zdrowia lub bezpieczeństwa publicznego, właściwy organ może jedynie zwrócić się o udzielenie informacji służących temu celowi, pytając o: czas trwania studiów, przedmioty objęte nauką na studiach oraz proporcje między częścią teoretyczną a praktyczną.</p> <p>(i) W przypadku zawodów niepodlegających automatycznemu uznaniu, oraz w przypadku których uzasadniona byłaby kontrola kwalifikacji na podstawie art. 7 ust. 4 dyrektywy, właściwy organ przyjmującego państwa członkowskiego może doradzić migrantom, by niezwłocznie po otrzymaniu oświadczenia (zob. pkt 8.B lit. b)) dostarczyli informacji dotyczących doświadczenia zawodowego, ustawicznego rozwoju zawodowego, seminariów oraz wszelkich innych form kształcenia w uzupełnieniu do wykształcenia zawodowego, ponieważ po pierwsze w ten sposób mogą uniknąć sprawdzania kwalifikacji, natomiast po drugie – doświadczenie zawodowe i dodatkowe szkolenia mogą kompensować zasadnicze różnice między kwalifikacjami, umożliwiając migrantom uniknięcie środka wyrównawczego.</p> <p>(j) Jeżeli właściwy organ przyjmującego państwa członkowskiego ma wątpliwości lub pytania dotyczące dostarczonych przez migranta dokumentów wymienionych w tej kolumnie, zobowiązany jest podnieść daną kwestię ze swoim odpowiednikiem w rodzimym państwie członkowskim wnioskodawcy w ramach współpracy administracyjnej.</p>
<p>C. PRAKTYKA NIEDOPUSZCZALNA</p>	<p>(a) Wyznaczanie terminu złożenia oświadczenia.</p> <p>(b) Przyjmowanie jako dowodu potwierdzającego prowadzenie działalności zgodnie z prawem wyłącznie zaświadczenia wydanego przez właściwy organ w rodzimym państwie członkowskim.</p> <p>(c) W celu sprawdzenia kwalifikacji żądanie więcej informacji na temat kształcenia niż wymieniono w pkt. B lit. h).</p> <p>(d) Traktowanie złożenia dokumentów wymienionych w pkt B lit. i) jako wstępnego warunku sprawdzenia kwalifikacji.</p> <p>(e) Żądanie więcej dokumentów (np. kopii umowy ubezpieczenia lub poświadczenia z zakładu ubezpieczeń wraz z oświadczeniem) lub informacji niż te wymienione w pkt B lub w obowiązkowym formularzu.</p>

	<p>5. Forma, w jakiej migrant musi dostarczyć dokumenty wymagane przez właściwe organy przyjmującego państwa członkowskiego</p>
<p>A. NAJLEPSZA PRAKTYKA</p>	<p>(a) (Zwykle kserokopie: w razie uzasadnionych wątpliwości, właściwy organ przyjmującego państwa członkowskiego sprawdza we właściwym organie rodzimego państwa członkowskiego autentyczność kwalifikacji lub danych osobowych za pomocą IMI)¹³.</p> <p>(b) (W przypadku niemożliwości dostarczenia poświadczonej kopii¹⁴, właściwy organ przyjmującego państwa członkowskiego może sprawdzić autentyczność kwalifikacji, świadectwa lub danych osobowych we właściwym organie rodzimego państwa członkowskiego za pomocą IMI)¹⁵.</p> <p>(c) Dopuszcza się składanie wszystkich dokumentów w formie elektronicznej, włącznie z przypadkiem świadczenia usług o charakterze tymczasowym (oświadczenie i dokumenty towarzyszące) (do 28.12.2009 r., zob. przypis)¹⁶.</p> <p>(d) Dopuszcza się podpis elektroniczny.</p>
<p>B. PRAKTYKA DOPUSZCZALNA</p>	<p>(a) Zwykle kserokopie zasadniczych dokumentów (kwalifikacje zawodowe, zaświadczenie o prawach nabytych, świadectwa potwierdzające doświadczenie zawodowe i „dane osobowe”): w razie wątpliwości, właściwy organ przyjmującego państwa członkowskiego może zwrócić się do właściwego organu w państwie rodzimym o potwierdzenie autentyczności kwalifikacji, zaświadczenia lub „danych osobowych”.</p> <p>(b) Kserokopie zasadniczych dokumentów, poświadczone przez jakiegokolwiek organ do tego uprawniony (kwalifikacje zawodowe, zaświadczenie o prawach nabytych, świadectwa potwierdzające doświadczenie zawodowe i „dane osobowe”); w przypadku niemożliwości dostarczenia poświadczonej kopii¹⁷, właściwy organ przyjmującego państwa członkowskiego może sprawdzić treść i autentyczność kwalifikacji, zaświadczenia lub „danych osobowych” w ramach współpracy administracyjnej.</p> <p>(c) W przypadku podejmowania działalności, migrantowi można zaproponować możliwość ubiegania się o uznanie przez wypełnienie formularza wniosku (dostarczonego przez właściwy organ).</p> <p>(d) W celu przedstawienia oświadczenia, które może być wymagane na podstawie art. 7 ust. 1 dyrektywy, migrantowi można zaproponować możliwość skorzystania ze standardowego dokumentu.</p>

¹³ Zob. przypis 9.

¹⁴ Zob. orzecznictwo, sprawa C-298/99 z dnia 21 marca 2002 r., Komisja Wspólnot Europejskich przeciwko Republice Włoskiej.

¹⁵ Zob. przypis 9.

¹⁶ W przypadku zawodów objętych dyrektywą dotyczącą usług, przyjmowanie dokumentów w formie elektronicznej będzie obowiązkowe od dnia 28.12.2009 r., zgodnie z art. 8 tej dyrektywy (dyrektywa 2006/123/WE).

¹⁷ Zob. przypis 14.

	(e) Migranci mogą przysyłać oświadczenie wymagane na podstawie art. 7 ust. 1 dyrektywy w formie elektronicznej. (Od dnia 28.12.2009 r. – data wdrożenia dyrektywy 2006/123/WE dotyczącej usług – lit. e) otrzymuje brzmienie: „dopuszcza się składanie wszystkich dokumentów w formie elektronicznej, włącznie z przypadkiem świadczenia usług o charakterze tymczasowym (oświadczenie i dokumenty towarzyszące) w przypadku zawodów objętych dyrektywą dotyczącą usług”).
C. PRAKTYKA NIEDOPUSZCZALNA	(a) Od migranta nie można wymagać dostarczenia oryginałów ¹⁸ lub dokumentów poświadczonych przez władze konsularne czy organy administracji krajowej (na przykład za pomocą dopisku na marginesie przewidzianego w konwencji haskiej), lub dostarczenia dokumentów na papierze ze znakiem wodnym, dostępnym wyłącznie w przyjmującym państwie członkowskim. (b) Pozbawienie prawa do podjęcia działalności lub świadczenia usług wyłącznie z powodu niezastosowania przez migranta standardowego dokumentu. (c) Odmowa przyjęcia oświadczenia w formie elektronicznej na podstawie art. 7 ust. 1 dyrektywy. (Od dnia 28.12.2009 r. – data wdrożenia dyrektywy 2006/123/WE dotyczącej usług – lit. c) otrzymuje brzmienie: „odmowa przyjęcia któregośkolwiek dokumentu w formie elektronicznej w przypadku zawodów objętych dyrektywą dotyczącą usług”).
	6. Tłumaczenia wymagane przez właściwy organ przyjmującego państwa członkowskiego
A. NAJLEPSZA PRAKTYKA	(a) (Nie można wymagać tłumaczenia, zwłaszcza w przypadku zawodów objętych rozdziałem III tytułu III dyrektywy pod warunkiem, zważywszy że w załączniku do dyrektywy 2005/36/WE znajduje się nazwa danych kwalifikacji; w razie wątpliwości należy kierować pytania do właściwego organu w rodzimym państwie członkowskim za pomocą IMI) ¹⁹ .
B. PRAKTYKA DOPUSZCZALNA	(a) Tłumaczeń można żądać wyłącznie w przypadku, gdy są one rzeczywiście ²⁰ potrzebne do przetworzenia wniosku. (b) Wymóg przedłożenia uwierzytelnionych lub poświadczonych tłumaczeń należy ograniczyć do zasadniczych dokumentów (kwalifikacje zawodowe, zaświadczenie o prawach nabytych, „dane osobowe”, świadectwa potwierdzające doświadczenie zawodowe); (mając na uwadze, że im więcej uwierzytelnionych lub poświadczonych dokumentów, tym większy koszt dla migranta) ²¹ . Należy jednak przyjmować niewierzytelnione tłumaczenia w odniesieniu do zawodów objętych rozdziałem III tytułu III dyrektywy; w razie wątpliwości należy kierować pytania do właściwego organu rodzimego państwa członkowskiego w ramach współpracy administracyjnej. (c) Nie można zażądać uwierzytelnionych tłumaczeń takich dokumentów, jak dowód osobisty, paszport itp. (d) Przyjmujące państwo członkowskie musi przyjmować uwierzytelnione lub poświadczone tłumaczenia z państwa członkowskiego pochodzenia; migrantom przysługuje jednak swoboda w wyborze państwa członkowskiego, w którym chcą dokonać uwierzytelnionego lub poświadczonego tłumaczenia.

¹⁸ Zob. przypis 14.

¹⁹ Zob. przypis 9.

²⁰ Należy brać przykład ze Szwecji, gdzie niektórym organom można przedstawiać dokumenty w językach szwedzkim, duńskim, norweskim, fińskim, angielskim lub francuskim.

C. PRAKTYKA NIEDOPUSZCZALNA	(a) Wymagania dotyczące tłumaczeń niespełniające kryteriów określonych w pkt B.
	7. Gromadzenie dokumentów: dopuszczalny czas i brakujące dokumenty na potrzeby podjęcia działalności zawodowej
A. NAJLEPSZA PRAKTYKA	(a) Przetwarzanie wniosków w czasie krótszym niż trzy lub cztery miesiące, jak przewidziano w dyrektywie. (b) Elektroniczne przetwarzanie wniosków (do 28.12.2009 r., zob. przypis) ²² .
B. PRAKTYKA DOPUSZCZALNA	(a) Przed złożeniem wniosku o uznanie, właściwe organy muszą na życzenie migranta przedstawić mu wyczerpujący wykaz dokumentów, o których załączenie do wniosku może zostać poproszony (po dostarczeniu tych dokumentów przez kandydata, właściwy organ przyjmującego państwa członkowskiego powinien uznać akta za kompletne), chyba że istnieją uzasadnione podstawy do zażądania dodatkowych dokumentów. Jeżeli wymaga się uwierzytelnionego tłumaczenia niektórych dokumentów (zob. pkt 6 kodeksu), migranta należy obowiązkowo poinformować, gdzie można wykonać takie tłumaczenie. (b) Zgodnie z art. 51 ust. 1 dyrektywy, właściwy organ przyjmującego państwa członkowskiego potwierdza otrzymanie wniosku w terminie miesiąca od jego otrzymania oraz zawiadamia wnioskodawcę, w stosownym przypadku, o konieczności dostarczenia brakujących dokumentów, wskazując konkretne brakujące dokumenty (np.: kopia poświadczenia kwalifikacji, informacja o łącznym czasie trwania studiów, o przedmiotach objętych nauką na studiach oraz liczbie godzin tych przedmiotów, a w stosownych przypadkach również informacje dotyczące proporcji między częścią teoretyczną a praktyczną, itd.); w potwierdzeniu otrzymania wniosku należy koniecznie przypomnieć migrantowi, że odliczanie przewidzianego terminu rozpocznie się po dostarczeniu brakujących dokumentów. (c) Kiedy migrant zwraca się do właściwego organu przyjmującego państwa członkowskiego z konkretnym pytaniem, czy złożona dokumentacja jest kompletna, jest on uprawniony do otrzymania takiej informacji. (d) W przypadku zawodów objętych rozdziałami I i II tytułu III dyrektywy, przed upływem trzech miesięcy należy obowiązkowo poinformować wnioskodawcę o przedłużeniu terminu o jeden miesiąc, chyba że właściwy organ wyraźnie zaznaczył w potwierdzeniu odbioru, że procedura potrwa 4 miesiące. (e) (Od dnia 28.12.2009 r. – data wdrożenia dyrektywy 2006/123/WE dotyczącej usług – „elektroniczne przetwarzanie wniosków w przypadku zawodów objętych dyrektywą dotyczącą usług”).
C. PRAKTYKA NIEDOPUSZCZALNA	(a) Żądanie dostarczenia dokumentów nieuwzględnionych w pierwotnym wykazie przedstawionym wnioskodawcy w potwierdzeniu odbioru, chyba że jest to należycie uzasadnione, lub żądanie dostarczenia dokumentów, które migrant już złożył.

21 Zob. przypis 14.

22 W przypadku zawodów objętych dyrektywą dotyczącą usług, przyjmowanie dokumentów w formie elektronicznej będzie obowiązkowe od dnia 28.12.2009 r., zgodnie z art. 8 tej dyrektywy (dyrektywa 2006/123/WE).

	<p>(b) Przekroczenie terminu określonego w dyrektywie.</p> <p>(c) Nieudzielenie informacji lub udzielenie niepełnych informacji, które wymieniono w pkt B.</p>
	<p>8. Gromadzenie dokumentów: dopuszczalny czas i brakujące dokumenty na potrzeby sprawdzenia kwalifikacji w przypadku świadczenia usług (art. 7 ust. 4 dyrektywy)</p>
<p>A. NAJLEPSZA PRAKTYKA</p>	<p>(a) Rozpatrywanie spraw na podstawie art. 7 ust. 4 w czasie krótszym niż termin dopuszczany przez dyrektywę.</p> <p>(b) Przesyłanie dokumentów drogą elektroniczną (do 28.12.2009 r., zob. przypis)²³</p>
<p>B. PRAKTYKA DOPUSZCZALNA</p>	<p>(a) Sprawdzanie kwalifikacji może być uzasadnione wyłącznie w przypadku zawodów regulowanych związanych ze zdrowiem lub bezpieczeństwem publicznym, co do których nie obowiązuje automatyczne uznawanie kwalifikacji. Taka wstępna kontrola możliwa jest jedynie wtedy, gdy jej celem jest zapobieżenie poważnym szkodom dla zdrowia lub bezpieczeństwa usługobiorcy, które mogłyby powstać wskutek braku kwalifikacji zawodowych usługodawcy i gdy nie wykracza poza zakres niezbędny dla osiągnięcia tego celu.</p> <p>(b) W odniesieniu do zawodów, które nie podlegają automatycznemu uznaniu oraz w stosownych przypadkach, niezwłocznie po otrzymaniu oświadczenia właściwy organ może zalecić migrantom, by dostarczyli informacji dotyczących kształcenia, doświadczenia zawodowego, ustawicznego rozwoju zawodowego lub dodatkowych szkoleń/seminariów. W kwestii dotyczącej kształcenia, właściwy organ może również zdecydować o sprawdzeniu informacji przez nawiązanie kontaktu z punktem kontaktowym, właściwym organem rodzimego państwa członkowskiego lub innym organem (zob. pkt 4.B lit. h) i i)).</p> <p>(c) Opóźnienie w podjęciu decyzji można uzasadnić wyłącznie napotkaniem jednej lub więcej niż jednej z następujących przeszkód:</p> <ul style="list-style-type: none"> - brak informacji wymienionych w art. 7 ust. 1; - w stosownych przypadkach, brak jednego lub więcej niż jednego z dokumentów wymienionych w art. 7 ust. 2; - wątpliwości co do autentyczności lub wiarygodności jednego z dokumentów wymienionych w art. 7 ust. 2; - w sytuacjach, w których sprawdzanie kwalifikacji jest uzasadnione w odniesieniu do zawodów niepodlegających automatycznemu uznaniu, a właściwy organ nie otrzymał, w ciągu miesiąca od otrzymania oświadczenia, od migranta lub za pośrednictwem punktu kontaktowego, właściwego organu w rodzimym państwie członkowskim lub innego właściwego organu w rodzimym państwie członkowskim informacji dotyczących odbytego przez migranta kształcenia lub potrzebuje dodatkowych informacji lub właśnie otrzymał takie informacje i nie miał czasu na ich przeanalizowanie (zob. pkt 4.B lit. h)). <p>O przyczynach opóźnienia należy powiadomić migranta w formie pisemnej; zwłaszcza w przypadku, gdy nie znaleziono informacji dotyczących kształcenia, właściwy organ rodzimego państwa członkowskiego musi wyraźnie wskazać, jakie podjął dążenia w celu ich uzyskania określić powody niewywiązania się z tego zadania.</p> <p>(d) Okres poświęcony na rozwiązanie problemów musi być możliwie najkrótszy i nie może przekraczać jednego miesiąca.</p> <p>(e) Dwumiesięczny okres, w którym właściwy organ musi podjąć decyzję zaczyna się z dniem rozwiązania napotkanych problemów (np. w dniu, w którym właściwy organ rodzimego państwa członkowskiego potwierdza autentyczność dokumentu lub w dniu dostarczenia przez migranta informacji o kształceniu lub w dniu, w którym właściwy organ przyjmującego państwa członkowskiego otrzymuje takie informacje wskutek samodzielnych zabiegów</p>

²³ W przypadku zawodów objętych dyrektywą dotyczącą usług, przyjmowanie dokumentów w formie elektronicznej będzie obowiązkowe od dnia 28.12.2009 r., zgodnie z art. 8 tej dyrektywy (dyrektywa 2006/123/WE).

	<p>itd.). Jeżeli pomimo wszystkich podjętych dążeń, właściwy organ przyjmującego państwa członkowskiego nie zdołał rozwiązać problemu w terminie miesiąca, to zobowiązany jest on podjąć decyzję w terminie dwóch miesięcy, licząc od ostatniego dnia wspomnianego miesięcznego okresu.</p> <p>(f) W przypadku, gdy nie ma możliwości szybkiego rozwiązania problemu, decyzję podejmuje się na podstawie dostępnych dokumentów i informacji.</p> <p>(g) W decyzji nakładającej na migranta środek wyrównawczy należy obowiązkowo podać informacje wymienione w pkt. 10.B lit. c) oraz pkt. 12.B lit. b).</p> <p>(h) (Od dnia 28.12.2009 r. – data wdrożenia dyrektywy 2006/123/WE dotyczącej usług – „Przesyłanie dokumentów drogą elektroniczną w przypadku zawodów objętych dyrektywą dotyczącą usług”).</p>
<p>C. PRAKTYKA NIEDOPUSZCZALNA</p>	<p>(a) Żądanie dokumentów niewymienionych w pkt. 4.B.</p> <p>(b) Nieuzasadnione opóźnianie podjęcia decyzji.</p> <p>(c) Nieudzielenie wszystkich informacji wymienionych w pkt B lit. g).</p>

III. ŚRODKI WYRÓWNAWCZE

	9. Test umiejętności na potrzeby podjęcia działalności zawodowej w przyjmującym państwie członkowskim
A. NAJLEPSZA PRAKTYKA	<p>(a) Częstotliwość: według zapotrzebowania, więcej niż 2 sesje rocznie.</p> <p>(b) Przygotowanie: na życzenie, udzielenie przez właściwy organ lub punkt kontaktowy informacji na temat prowadzonych kursów przygotowawczych, przekazanie wykazu zalecanej literatury oraz przykładowych testów.</p> <p>(c) W przypadku trudności z zapisaniem się do udziału w teście, punkt kontaktowy lub właściwy organ udziela migrantowi pomocy.</p>
B. PRAKTYKA DOPUSZCZALNA	<p>(a) Częstotliwość: według zapotrzebowania, przynajmniej dwie sesje rocznie; w przypadku działalności sezonowej²⁴ należy koniecznie zorganizować kilka testów na początku sezonu.</p> <p>(b) Właściwy organ ma obowiązek udostępnić kandydatowi wykaz krajowych organów odpowiedzialnych za organizowanie testów umiejętności.</p> <p>(c) W celu umożliwienia migrantowi dokonania wyboru między podchodzeniem do testu a wzięciem udziału w szkoleniu, właściwy organ zobowiązany jest niezwłocznie poinformować migranta o zasadniczych elementach dotyczących treści i organizacji testu (dopuszczalny czas, testy pisemne lub ustne, opcje itd.).</p> <p>(d) Po podjęciu przez migranta decyzji o udziale w teście, właściwy organ zobowiązany jest niezwłocznie poinformować migranta o formalnościach administracyjnych, których trzeba dopełnić w celu zapisania się na test umiejętności; koniecznie należy zapewnić możliwość złożenia formularza rejestracji do udziału w teście umiejętności.</p> <p>(e) Migranci mogą zdawać poprawkę z testu. W przepisach regulujących liczbę podejść kandydata do testu należy uwzględnić praktykę krajową (przy należywym poszanowaniu zasady zakazu dyskryminacji).</p>
C. PRAKTYKA NIEDOPUSZCZALNA	<p>(a) Częstotliwość: mniej niż dwie sesje rocznie oraz mniej niż wskazano w pkt B lit. a), w przypadku działalności sezonowej.</p> <p>(b) Nieudzielenie wszystkich informacji wymienionych w pkt B.</p> <p>(c) Narzucanie środka wyrównawczego bez umożliwienia migrantowi wykazania posiadanej wiedzy lub kompetencji nabytych za sprawą doświadczenia zawodowego lub dodatkowego kształcenia lub ustawicznego rozwoju zawodowego lub udziału w seminariach.</p>

²⁴ Zwłaszcza dla instruktorów narciarskich, zgodnie z wymogami w decyzjach przyznających odstępstwa (http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/general-system_otherprof_ski_instructors_en.htm).

	<p>10. Test umiejętności na potrzeby świadczenia usług o charakterze tymczasowym w przyjmującym państwie członkowskim</p>
<p>A. NAJLEPSZA PRAKTYKA</p>	<p>(a) Przygotowanie: na życzenie, udzielenie przez właściwy organ lub punkt kontaktowy informacji na temat prowadzonych kursów przygotowawczych, przekazanie wykazu zalecanej literatury oraz przykładowych testów.</p> <p>(b) W przypadku trudności przy zapisywaniu się na test, punkt kontaktowy lub właściwy organ udziela migrantowi pomocy.</p> <p>(c) Jeżeli migrant nie zda testu, należy umożliwić mu ponowne podchodzenie do testu w ciągu miesiąca.</p>
<p>B. PRAKTYKA DOPUSZCZALNA</p>	<p>(a) Jeżeli migrant nie dostarczył wraz z oświadczeniem informacji o doświadczeniu zawodowym lub dodatkowym kształceniu lub ustawicznym rozwoju zawodowym lub udziale w seminariach, w pierwszej kolejności należy mu zaproponować możliwość wykazania, że posiada wiedzę lub kompetencje nabyte za sprawą doświadczenia zawodowego lub ustawicznego rozwoju zawodowego lub dodatkowego kształcenia lub udziału w seminariach.</p> <p>(b) Częstotliwość przeprowadzania testu: zależnie od potrzeb, mając na uwadze, że test musi się odbyć w ciągu miesiąca od podjęcia decyzji o konieczności jego zaliczenia.</p> <p>(c) W decyzji zobowiązującej migranta do udziału w teście w celu wykazania, że zdobył brakującą wiedzę, kandydatowi należy podać datę, miejsce przeprowadzania testu oraz poinformować go o treści i organizacji testu (dopuszczalny czas, testy pisemne lub ustne, opcje itd.). W decyzji należy również wskazać, że w przypadku niedopełnienia w ciągu miesiąca wszystkich formalności dotyczących testu, włącznie z podaniem jego wyników, kandydat może świadczyć usługę.</p> <p>(d) Migranci mogą ponownie podchodzić do testu. W takich sytuacjach migranci nie muszą wszczynać całej procedury od nowa; nowy test należy przeprowadzić możliwie najszybciej. W przepisach regulujących liczbę podejść kandydata do testu należy uwzględnić praktykę krajową (przy należyтым poszanowaniu zasady zakazu dyskryminacji).</p>
<p>C. PRAKTYKA NIEDOPUSZCZALNA</p>	<p>(a) Narzucanie środka wyrównawczego bez umożliwienia migrantowi wykazania posiadanej wiedzy lub kompetencji nabytych za sprawą doświadczenia zawodowego lub dodatkowego kształcenia lub ustawicznego rozwoju zawodowego lub udziału w seminariach.</p> <p>(b) Nieudzielenie wszystkich informacji lub nieprzyznanie wszystkich praw wymienionych w pkt B.</p>
	<p>11. Staż adaptacyjny na potrzeby podjęcia działalności zawodowej w przyjmującym państwie członkowskim</p>
<p>A. NAJLEPSZA PRAKTYKA</p>	<p>(a) Na życzenie migranta, właściwy organ lub punkt kontaktowy przekazuje mu informacje o dotychczasowych doświadczeniach z udanych staży adaptacyjnych (na przykład wykazy zalecanych książek).</p> <p>(b) W miarę możliwości migrantowi należy pozwolić na dowolny wybór opiekuna naukowego oraz miejsca, w którym chce odbyć staż.</p> <p>(c) W razie problemów ze znalezieniem miejsca na odbycie stażu adaptacyjnego, punkt kontaktowy lub właściwy organ udziela migrantowi pomocy.</p>
<p>B.</p>	<p>(a) W celu umożliwienia migrantowi dokonania wyboru między podchodzeniem do testu a wzięciem udziału w szkoleniu, właściwy organ zobowiązany jest</p>

<p>PRAKTYKA DOPUSZCZALNA</p>	<p>niezwłocznie poinformować migranta o zasadniczych elementach dotyczących treści i organizacji stażu adaptacyjnego.</p> <p>(b) Po podjęciu przez migranta decyzji o udziale w stażu adaptacyjnym, właściwy organ zobowiązany jest niezwłocznie poinformować migranta o formalnościach administracyjnych, których trzeba dopełnić w celu zapisania się na staż adaptacyjny.</p> <p>(c) Migrant może otrzymywać wynagrodzenie podczas stażu adaptacyjnego, jeżeli umożliwiają to krajowe struktury przyjmującego państwa członkowskiego; nie oznacza to jednak prawa migranta do wynagrodzenia; w każdym razie, migrantowi należy udzielić informacji w tym zakresie.</p> <p>(d) W razie obowiązywania statutu stażysty na poziomie krajowym, statut taki musi również mieć zastosowanie do migrantów, zgodnie z zasadą równego traktowania.</p> <p>(e) Przyjmujące państwo członkowskie może powierzyć zadanie organizowania staży adaptacyjnych zatwierdzonym placówkom lub opiekunom naukowym. Uzgodnienia dotyczące stażu adaptacyjnego nie mogą jednak mieć charakteru odstrasżającego, przez co mogłyby stanowić dla migranta pośrednią i nieproporcjonalną przeszkodę (np. zbyt oddalone miejsce odbywania stażu adaptacyjnego, zbyt restrykcyjne warunki itd.). Migrantowi należy udostępnić wykaz placówek/osób odpowiedzialnych za staże adaptacyjne w zawodzie, który migrant chce wykonywać.</p>
<p>C. PRAKTYKA NIEDOPUSZCZALNA</p>	<p>(a) Narzucanie środka wyrównawczego bez umożliwienia migrantowi wykazania posiadanej wiedzy lub kompetencji nabytych za sprawą doświadczenia zawodowego lub dodatkowego kształcenia lub ustawicznego rozwoju zawodowego lub udziału w seminariach.</p> <p>(b) Nieudzielenie wszystkich informacji wymienionych w pkt B.</p>
<p>12. Staż adaptacyjny na potrzeby świadczenia usług o charakterze tymczasowym w przyjmującym państwie członkowskim</p>	
<p>A. NAJLEPSZA PRAKTYKA</p>	<p>(a) Na życzenie migranta, właściwy organ lub punkt kontaktowy przekazuje mu informacje o dotychczasowych doświadczeniach z udanych staży adaptacyjnych (na przykład wykazy zalecanych lektur).</p>
<p>B. PRAKTYKA DOPUSZCZALNA</p>	<p>(a) Jeżeli migrant nie dostarczył wraz z oświadczeniem informacji o doświadczeniu zawodowym, lub dodatkowym kształceniu lub ustawicznym rozwoju zawodowym lub udziale w seminariach, w pierwszej kolejności należy mu zaproponować możliwość wykazania, że posiada wiedzę lub kompetencje nabyte za sprawą doświadczenia zawodowego lub ustawicznego rozwoju zawodowego lub dodatkowego kształcenia lub udziału w seminariach.</p> <p>(b) W decyzji zobowiązującej migranta do udziału w stażu adaptacyjnym w celu wykazania, że zdobył brakującą wiedzę, kandydatowi należy podać datę rozpoczęcia, miejsce, czas trwania stażu adaptacyjnego oraz treść szkolenia; koniecznie należy go poinformować także o wynagrodzeniu oraz staturze. Staż adaptacyjny musi być ukończony w ciągu miesiąca od podjęcia takiej decyzji, a jego wyniki muszą zostać podane również w tym terminie; w związku z tym, staż adaptacyjny można zaproponować wyłącznie pod warunkiem, że jego czas trwania nie przekroczy miesiąca; w decyzji należy również wskazać, że w przypadku, gdy staż adaptacyjny nie zostanie zorganizowany w ciągu miesiąca, migrant może świadczyć usługę.</p> <p>(c) Uzgodnienia dotyczące stażu adaptacyjnego nie mogą mieć charakteru odstrasżającego, stanowiąc tym samym dla migranta pośrednią i nieproporcjonalną przeszkodę.</p> <p>(d) Migrant może otrzymywać wynagrodzenie podczas stażu adaptacyjnego, jeżeli umożliwiają to krajowe struktury przyjmującego państwa członkowskiego; nie oznacza to jednak prawa migranta do wynagrodzenia; w każdym razie, migrantowi należy udzielić informacji w tym zakresie.</p>

	(e) Jeśli na poziomie krajowym obowiązuje statut stażysty, musi on również mieć zastosowanie do migrantów, zgodnie z zasadą równego traktowania.
C. PRAKTYKA NIEDOPUSZCZALNA	(a) Narzucanie środka wyrównawczego bez umożliwienia migrantowi wykazania posiadanej wiedzy lub kompetencji nabytych za sprawą doświadczenia zawodowego lub dodatkowego kształcenia lub ustawicznego rozwoju zawodowego lub udziału w seminariach. (b) Nieudzielenie wszystkich informacji wymienionych w pkt B.

IV. OPŁATY

	13. Opłaty, które musi uiścić migrant w przyjmującym państwie członkowskim w przypadku podejmowania działalności oraz sprawdzania kwalifikacji na podstawie art. 7 ust. 4 (świadczenie usług)
A. NAJLEPSZA PRAKTYKA	(a) Brak opłat.
B. PRAKTYKA DOPUSZCZALNA	<p>Od migranta można wymagać uiszczenia opłat za przetworzenie wniosku, test umiejętności lub staż adaptacyjny z zastrzeżeniem spełnienia poniższych warunków:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) opłaty nie mogą przewyższać rzeczywistego kosztu wyświadczonej usługi; (b) opłaty powinny być zbliżone do opłat, które uiszczają obywatele przyjmującego państwa członkowskiego w podobnych okolicznościach; (c) wysokość opłat nie może w praktyce uniemożliwiać korzystania z praw przewidzianych w dyrektywie; (d) można stosować opłaty ryczałtowe pod warunkiem, że można je uzasadnić przez odniesienie do średniego kosztu przetworzenia wniosku.
C. PRAKTYKA NIEDOPUSZCZALNA	<ul style="list-style-type: none"> (a) Pobieranie opłat niespełniających kryteriów wymienionych w pkt B. (b) Pobieranie opłat w związku z oświadczeniem na podstawie art. 7 (swobodne świadczenie usług); nie stosuje się do przypadków objętych art. 7 ust. 4.

V. ZASADY DOTYCZĄCE UZASADNIONYCH DECYZJI I ODWOŁAŃ

	14. Zasady dotyczące uzasadnionych decyzji oraz odwołań
A. NAJLEPSZA PRAKTYKA	<p>(a) Decyzja podjęta przez właściwy organ zawiera informację o prawie migranta do odwołania, obowiązującej procedurze, a zwłaszcza o terminie złożenia odwołania w danym państwie członkowskim.</p> <p>(b) Migranta informuje się o procedurach pozasądowych, podając mu w szczególności adres strony internetowej SOLVIT.</p>
B. PRAKTYKA DOPUSZCZALNA	<p>(a) Wszystkie podejmowane decyzje muszą zawierać uzasadnienie.</p> <p>(b) Właściwy organ zobowiązany jest poinformować migranta o przysługującej mu w świetle prawa (lub procedur administracyjnych) możliwości odwołania, określając obowiązującą procedurę oraz termin złożenia odwołania w danym państwie członkowskim; migranta należy poinformować także o konsekwencjach nieudzielenia odpowiedzi w wyznaczonym terminie przez organ odpowiedzialny za przetworzenie wniosku.</p> <p>(c) Na życzenie migranta punkt kontaktowy przekazuje mu dodatkowe szczegóły dotyczące SOLVIT²⁵ i zapewnia pomoc.</p>
C. PRAKTYKA NIEDOPUSZCZALNA	<p>(a) Brak uzasadnienia lub dostatecznego uzasadnienia. Argumenty oparte na „uznawaniu wykształcenia” są nie do przyjęcia.</p> <p>(b) Brak informacji o prawie migranta do odwołania.</p>

²⁵ <http://ec.europa.eu/solvit/index.htm>

VI. KOORDYNACJA

	15. Koordynacja
A. NAJLEPSZA PRAKTYKA	(a) Regularne spotkania właściwych organów zajmujących się różnymi zawodami w danym państwie członkowskim w celu wymiany doświadczeń. (b) Sieć punktów kontaktowych na poziomie UE.
B. PRAKTYKA DOPUSZCZALNA	(a) Regularne kontakty na poziomie krajowym między krajowymi koordynatorami a właściwymi organami, bezpośrednio lub przez pośredników. (b) Kontakty między koordynatorami z różnych państw członkowskich na poziomie UE. (c) Regularne kontakty między punktami kontaktowymi.
C. PRAKTYKA NIEDOPUSZCZALNA	(a) Kontakty lub koordynacja na poziomie niższym niż określono w pkt B.

VII. ZNAJOMOŚĆ JĘZYKÓW

16. Znajomość języków	
A. NAJLEPSZA PRAKTYKA	(a) W razie wątpliwości co do dokładności kwalifikacji lub dokumentu potwierdzającego znajomość języka, właściwy organ przyjmującego państwa członkowskiego może zwrócić się do właściwego organu w rodzimym państwie członkowskim o potwierdzenie dokładności kwalifikacji lub dokumentu potwierdzającego znajomość języka w ramach współpracy administracyjnej (oraz przez IMI) ²⁶ .
B. PRAKTYKA DOPUSZCZALNA	<p>Uznanie kwalifikacji zawodowych nie może być uzależnione od znajomości języka, chyba że znajomość języka wchodzi w zakres kwalifikacji (np. w przypadku logopedów).</p> <p>Wymagania językowe nie mogą wykraczać poza zakres konieczny i proporcjonalny do wykonywania danego zawodu w przyjmującym państwie członkowskim. Można je rozważać tylko w odniesieniu do indywidualnych przypadków; za wystarczający do potwierdzenia znajomości języka należy uznać jeden z poniższych dokumentów:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) kopię dokumentu potwierdzającego nabycie kwalifikacji językowych w przyjmującym państwie członkowskim; (b) kopię dokumentu potwierdzającego znajomość języka lub języków przyjmującego państwa członkowskiego (np. stopień naukowy, kwalifikacje potwierdzone przez izbę handlową, nabyte w uznanym ośrodku nauczania języków obcych, na przykład takim jak Instytut Goethego itd.); (c) dowód potwierdzający dotychczasowe doświadczenie zawodowe na terytorium przyjmującego państwa członkowskiego; (d) jeżeli migrant nie dostarczy jednego z dowodów wymienionych w lit. a) – c), można przeprowadzić z nim odpowiednią rozmowę lub poddać testowi (ustnemu lub pisemnemu).
C. PRAKTYKA NIEDOPUSZCZALNA	<ul style="list-style-type: none"> (a) Uzależnianie uznania kwalifikacji od znajomości języka, chyba że znajomość języka wchodzi w zakres kwalifikacji (np. w przypadku logopedów). (b) Przyjmowanie dowodów potwierdzających kwalifikacje wydanych tylko przez określone rodzaje instytucji oraz wymaganie od migranta dostarczenia oryginałów lub dokumentów poświadczonych przez władze konsularne lub krajowe organy administracji (na przykład w formie dopisku na marginesie przewidzianego w konwencji haskiej) lub dostarczenia dokumentów na papierze ze znakiem wodnym, dostępnym wyłącznie w przyjmującym państwie członkowskim. (c) Systematyczne narzucanie wymogu zdawania testów.

²⁶ Zob. przypis 9.

Załącznik A

Informacje udzielane przez rodzime państwo członkowskie na temat „równego traktowania kwalifikacji” na podstawie art. 12 dyrektywy 2005/36/WE

1. Wyszczególnienie zawodu oraz zakres działalności, do której dane kwalifikacje dają dostęp.

--

2. Potwierdzenie, że kwalifikacje wymienione w pkt. 4 przyznają takie same prawa pod względem podejmowania i wykonywania regulowanego zawodu w rodzimym państwie członkowskim, jak kwalifikacje wymienione w pkt. 5 oraz krótki opis tych praw

--

3. Wskazanie, czy kwalifikacjom wymienionym w pkt. 4 przyznano równe prawa lub stosuje się wobec nich inne warunki

--

4. Wyszczególnienie poziomu, czasu kształcenia oraz innych ważnych cech kwalifikacji uważanych za równoważne

--

5. Wyszczególnienie kwalifikacji, w stosunku do których inne kwalifikacje uważa się za równoważne

--

6. Wskazanie właściwych organów wydających poświadczenie kwalifikacji.

ZAŁĄCZNIK B
KATEGORIE DOKUMENTÓW POTWIERDZAJĄCYCH PROWADZENIE
DZIAŁALNOŚCI ZGODNIE Z PRAWEM ZGODNIE Z ART. 7 UST. 2 LIT. B)
DYREKTYWY 2005/36/WE

I. Nizej wymienione dokumenty są dokumentami uznawanymi za potwierdzające prowadzenie działalności zgodnie z prawem przez wykwalifikowanych specjalistów w ich rodzimym państwie członkowskim do celów świadczenia usług w przyjmującym ich państwie członkowskim, o ile spełniają one następujące warunki:

- potwierdzają, że dana osoba prowadzi działalność zgodnie z prawem¹ w chwili składania oświadczenia po raz pierwszy, oraz
- wskazują dany zawód.

Nie można wymagać przedstawienia żadnego innego dokumentu, jeżeli dokument potwierdza również, że migrant nie ma zakazu wykonywania swojego zawodu w chwili składania zaświadczenia o prowadzeniu działalności zgodnie z prawem.

A) ZAWÓD JEST REGULOWANY W PAŃSTWIE CZŁONKOWSKIM SIEDZIBY

W celu potwierdzenia prowadzenia działalności zgodnie z prawem może być wymagany tylko jeden z wymienionych poniżej dokumentów. Wyboru najwcześniejszego dokumentu dokonuje migrant.

OSOBY PRACUJĄCE NA WŁASNY RACHUNEK

(Poniższe dokumenty są zasadniczo dostępne w większości państw członkowskich lub we wszystkich państwach członkowskich)

- zaświadczenie wydane przez właściwy organ **lub**
- zaświadczenie wydane przez organizację zawodowe odpowiedzialne w państwach członkowskich za regulowanie warunków dostępu do zawodu i warunków wykonywania zawodu **lub**
- kopia licencji zawodowej **lub**
- kopia rejestru handlowego / rejestru działalności gospodarczej **lub**

(W wymienionych państwach członkowskich dostępne są następujące dokumenty dodatkowe)

---

¹Zgodnie z art. 7 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2005/36/WE specjalista prowadzi zgodnie z prawem działalność w państwie członkowskim, jeżeli posiada prawo wykonywania w tym państwie członkowskim zawodu, do którego posiada kwalifikacje. Oznacza to, że w momencie gdy ten specjalista ma zamiar świadczyć usługę w innym państwie członkowskim, nie ma on zakazu wykonywania swojego zawodu w państwie członkowskim siedziby. Nie oznacza to jednak, że ten specjalista musi faktycznie wykonywać ten zawód w państwie członkowskim siedziby w chwili, gdy ma zamiar świadczyć usługę w innym państwie członkowskim. Jednakże jeżeli zawód, do którego wykonywania ten specjalista posiada kwalifikacje w państwie członkowskim siedziby, nie jest regulowany w tym państwie członkowskim, wymagane jest, by wykonywał ten zawód przez co najmniej dwa lata w ciągu ostatnich dziesięciu lat.

- wyciąg z rejestru osób wykonujących zawód będącego w posiadaniu właściwego organu:
CY / AT (w przypadku psychoterapeutów, psychologów zdrowia, psychologów klinicznych, terapeutów muzycznych i zawodów związanych z księgowością; wyciąg z wykazu musi być wydrukowany z Internetu) / **LU**

lub

- dowód ubezpieczenia społecznego:

BG – kopia książeczki ubezpieczeniowej lub dokument wydany przez krajowy instytut ubezpieczeń społecznych / **LU**

lub

- dowód zapłaconego podatku:

BG / EL / ES / LU

lub

- zaświadczenie potwierdzające fakt istnienia spółki oraz jej prawidłowe funkcjonowanie
BG (wydane przez odpowiedni sąd regionalny lub przez agencję rejestrów)

lub

- zaświadczenie / polisa ubezpieczenia z tytułu odpowiedzialności zawodowej:

BG/ PL (rzeczoznawcy, zarządzający własnością intelektualną, pośrednicy w handlu nieruchomościami – w uzupełnieniu do licencji zawodowej)

lub

- deklaracja kontrahenta:

BG (w przypadku osób pracujących na własny rachunek, które nie są członkami izby lub organizacji zawodowej);

PRACOWNICY NAJEMNI

(Poniższe dokumenty są zasadniczo dostępne w większości państw członkowskich lub we wszystkich państwach członkowskich)

- zaświadczenie wydane przez właściwy organ **lub**

- zaświadczenie wydane przez organizację zawodowe odpowiedzialne w państwach członkowskich za regulowanie warunków dostępu do zawodu i warunków wykonywania zawodu **lub**

- kopia licencji zawodowej **lub**

(W wymienionych państwach członkowskich dostępne są następujące dokumenty dodatkowe)

- wyciąg z rejestru osób wykonujących zawód będącego w posiadaniu właściwego organu:
CY/ AT (w przypadku psychoterapeutów, psychologów zdrowia, psychologów klinicznych, terapeutów muzycznych i zawodów związanych z księgowością: wyciąg z wykazu musi być wydrukowany z Internetu) / **LU**

lub

wyciąg z rejestru pracowników przedsiębiorstwa:
FR (w przypadku przedsiębiorstw pogrzebowych)

lub

- dowód ubezpieczenia społecznego:
BG (kopia książeczki ubezpieczeniowej / dokument wydany przez krajowy instytut ubezpieczeń społecznych / kopia książeczki zatrudnienia) / **LU**

lub

- dowód zapłaconego podatku:
BG / ES/ LU

lub

- zaświadczenie potwierdzające fakt istnienia spółki oraz jej prawidłowe funkcjonowanie:
BG (wydane przez odpowiedni sąd regionalny lub przez agencję rejestrów)

lub

- odcinki wypłaty
FR;

- zaświadczenie / polisa ubezpieczenia z tytułu odpowiedzialności zawodowej:
PL (rzeczoznawcy, zarządzający własnością intelektualną, pośrednicy w handlu nieruchomościami – w uzupełnieniu do licencji zawodowej);

B) ZAWÓD NIE JEST REGULOWANY W PAŃSTWIE CZŁONKOWSKIM SIEDZIBY

W celu potwierdzenia prowadzenia działalności zgodnie z prawem może być wymagany tylko jeden z wymienionych poniżej dokumentów. Wyboru najwłaściwszego dokumentu dokonuje migrant.

1) OSOBY PRACUJĄCE NA WŁASNY RACHUNEK

(Poniższe dokumenty są zasadniczo dostępne w większości państw członkowskich lub we wszystkich państwach członkowskich)

- licencja zawodowa **lub**

- kopia rejestru handlowego / rejestru działalności gospodarczej / rejestru spółek **lub**
- zaświadczenie wydane przez organizację zawodowe **lub**
(W wymienionych państwach członkowskich dostępne są następujące dokumenty dodatkowe)
- dowód ubezpieczenia społecznego:
BG (kopia książeczki ubezpieczeniowej lub dokument wydany przez krajowy instytut ubezpieczeń społecznych) / **CY / LU / PT**
- lub**
- dowód zapłaconego podatku:
BG / DE / /EL /ES /LU /UK (informacje podatkowe od HM Revenue and Customs, lub ostatni wyciąg z konta) /**PT**
- lub**
- numer rejestracji podatkowej
UK
- lub**
- numer identyfikacji podatkowej VAT
UK
- lub**
- zaświadczenie potwierdzające fakt istnienia spółki oraz jej prawidłowe funkcjonowanie:
BG (wydane przez odpowiedni sąd regionalny lub przez agencję rejestrów)
- lub**
- deklaracja kontrahenta:
BG /DE (osoby wykonujące wolne zawody, które pracują na własny rachunek i które nie są członkami izby (np. przewodnik turystyczny), mogą przedkładać tylko zaświadczenia wydane przez kontrahentów wraz z dokumentem wydanym przez lokalny urząd podatkowy)/ **UK**
- lub**
- kopie umów
UK
- lub**
- dokumentacja wystawiona przez księgowego
UK
- lub**

- zaświadczenie prowadzenia działalności zgodnie z prawem wydane przez właściwy organ:
DK (dokument poświadczający brak sankcji) /**LT** (zaświadczenie o pracy na własny rachunek) / **PL** (w przypadku zawodów objętych załącznikiem IV: zaświadczenie wydawane przez marszałków województw lub wojewódzkie (powiatowe) urzędy pracy);

lub

- zaświadczenie o wpisie do rejestru wydane przez właściwy organ:
CZ (w przypadku podmiotu jednoosobowego pracującego na własny rachunek: poświadczenie wpisu do rejestru wydane przez organizację zawodową lub właściwy organ) /**DK**;

2) PRACOWNICY NAJEMNI

(Poniższe dokumenty są zasadniczo dostępne w większości państw członkowskich lub we wszystkich państwach członkowskich)

- zaświadczenie wydane przez organizację zawodowe **lub**

- licencja zawodowa **lub**

- zaświadczenie wydane przez pracodawcę potwierdzające co najmniej dwuletnie doświadczenie zawodowe w ciągu ostatnich dziesięciu lat wraz z dowodem ubezpieczenia społecznego oraz dowodem zapłaconego podatku **lub**

(W wymienionych państwach członkowskich dostępne są następujące dokumenty dodatkowe)

- dowód ubezpieczenia społecznego:

BG (kopia książeczki ubezpieczeniowej / dokument wydany przez krajowy instytut ubezpieczeń społecznych / kopia książeczki zatrudnienia) / **LU / PT**

lub

- dowód zapłaconego podatku:

BG / ES / LU / UK (informacje podatkowe od HM Revenue and Customs lub kopia formularza P60 (roczne zaświadczenie o dochodach za poprzedni rok podatkowy) / **PT**

lub

- odcinki wypłaty:

BG / FR

lub

- zaświadczenie potwierdzające prowadzenie działalności zgodnie z prawem wydane przez właściwy organ:

DK (dokument poświadczający brak sankcji dyscyplinarnych) / **PL** (w przypadku zawodów objętych załącznikiem IV: zaświadczenie wydawane przez marszałków województw lub wojewódzkie (powiatowe) urzędy pracy)

lub

- zaświadczenie o wpisie wydane przez właściwy organ:
ES (w przypadku pracowników najemnych w sektorze publicznym i w przypadku zawodów związanych ze służbą zdrowia).

II. Można wymagać przedstawienia jednego z następujących dokumentów, jeżeli dokumenty, o których mowa w pkt 1), nie potwierdzają, że migrant nie ma zakazu wykonywania swojego zawodu w chwili składania zaświadczenia o prowadzeniu działalności zgodnie z prawem. Z tego dokumentu musi jasno wynikać, że osoba nie ma zakazu wykonywania zawodu. Jeżeli zawód jest regulowany w rodzimym państwie członkowskim, wymóg przedstawienia jednego z tych dokumentów należy stawiać jedynie wyjątkowo, ponieważ w zasadzie zawsze powinno być możliwe potwierdzenie, za pomocą urzędowych dokumentów wymienionych w pkt I.A, że dana osoba nie ma zakazu wykonywania zawodu:

- wyciąg z rejestru karnego/kryminalnego **lub**
- zaświadczenie o niekaralności wydane przez właściwy organ (np. sąd lub policję) **lub**
- zaświadczenie wydane przez organizacje zawodowe.